Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

Lausunto

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Päiväys/Datum
4.1.2023
Dnro/Dnr
TRAFICOM/582327/03.03.01/2022

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 43/2022 vp) täydentämisestä

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta pyytää Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 43/2022 vp) täydentämisestä. Hallituksen esityksessä HE 43/2022 on muun ohella todettu, että lainmuutoksilla pannaan täytäntöön 17 päivänä huhtikuuta 2019 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/790. Direktiivillä edistetään digitaalisten teknologioiden käyttöä, teosten rajat ylittävää käyttöä, teosten laajempaa saatavuutta ja toimivia tekijänoikeusmarkkinoita.

Sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakiin lisätään uusi säännös, jonka mukaan eräitä palveluntarjoajia koskevien vastuusäännösten sijasta sovellettaisiin tekijänoikeuslain uuteen 6 a lukuun otettavia säännöksiä.

Hallituksen esityksessä (HE 313/2022 vp) ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan, että mainittuun hallituksen esitykseen tehdään perustuslakivaliokunnan lausunnossaan (PeVL 58/2022 vp) edellyttämät muutokset. Täydennettävässä esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Liikenne- ja viestintävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Lakiehdotuksen 6 a luku

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa lakiehdotuksen 6 a lukuun ehdotettuja muutoksia alkuperäiseen lakiehdotukseen. Liikenne- ja viestintävirasto toteaa aiempaan lausuntoonsa (5.5.2022 TRAFICOM/191098/03.03.01/2022) viitaten, että EU:n digipalvelusäädös on tullut voimaan 16.11.2022. Kyseistä asetusta aletaan EU:n jäsenvaltioissa soveltaa pääsääntöisesti 17.2.2024. Digipalvelusäädökseen on siirretty muuttumattomina ne vastuuvapausäännöt, jotka aiemmin sisältyivät sähköisestä kaupankäynnistä annettuun direktiiviin 2000/31/EY, josta ne digipalvelusäädöksen myötä kumoutuvat. Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee parhaillaan digipalvelusäädöksen edellyttämää kansallista toimeenpanoa.

Digipalvelusäädöksen soveltamisalaa koskevan 2(4) artiklan mukaan asetus ei

Digipalvelusäädöksen soveltamisalaa koskevan 2(4) artiklan mukaan asetus ei rajoita sellaisissa muissa unionin säädöksissä vahvistettuja sääntöjä, joilla säännellään muita välityspalvelujen tarjoamista sisämarkkinoilla koskevia näkökohtia tai täsmennetään ja täydennetään tätä asetusta. Erityisesti edellä mainitun artiklan b-kohdassa on mainittu tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskeva unionin lainsäädäntö.

Digipalvelusäädöksen 8 artiklassa säädetään, että "*Välityspalvelujen tarjoajille ei saa asettaa yleistä velvoitetta valvoa siirtämiään tai tallentamiaan tietoja eikä velvoitetta pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita*." Välityspalvelulla tarkoitetaan muun ohella tietoyhteiskunnan palvelua kuten säilytyspalvelua, joka käsittää palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen tallentamisen palvelun vastaanottajan pyynnöstä.

Ehdotetun tekijänoikeuslain 55 a §:n määritelmän mukaan "*Palveluntarjoajalla tarkoitetaan tässä luvussa verkkosisällönjakopalvelun tarjoajaa, joka tarjoaa tietoyhteiskunnan palvelua, jonka päätarkoituksena tai yhtenä päätarkoituksista on säilyttää suuri määrä käyttäjiensä palveluun tallentamia suojattuja teoksia, jotka palveluntarjoaja organisoi ja joita se markkinoi voitontavoittelua varten ja joihin se antaa yleisölle pääsyn*." Liikenne- ja viestintäviraston käsityksen mukaan ehdotetussa tekijänoikeuslaissa määritelty verkkosisällönjakopalvelu kuuluu digipalvelusäädöksen määritelmän mukaiseen säilytyspalvelu-kategoriaan.

Hallituksen täydentävässä esityksessä HE 313/2022 on viitattu perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 58/2022 vp— HE 43/2022 vp). Perustuslakivaliokunta on esittänyt huolen sanavapauden toteutumisesta alkuperäisen hallituksen esityksen 43/2022 55 e ja f pykäliä koskien. Nyt täydennetyssä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että perustuslakivaliokunnan edellyttämä muutos voidaan toteuttaa niin, että 55 f §:n 2 momentti poistetaan ja 55 f §:n 1 momenttia täydennetään niin, että se viittaa 55 e §:ään (teosten laillinen käyttö palvelussa). Lisäksi poistetun momentin tilalla säädettäisiin, ettei 6 a luvun vastuujärjestely saa johtaa sisällön yleiseen suodatusvelvollisuuteen.

Liikenne- ja viestintävirasto toteaa, että poistamalla 55 f:n 2 momentin ja lisäämällä nimenomaisen lainkohdan siitä, että kyseisen luvun säännösten soveltaminen ei saa johtaa verkkosisältöjen yleiseen seurantaan, kyseinen pykälä vahvistaa EU:n jäsenvaltioissa voimaan tulleen digipalvelusäädöksen kieltoa asettaa yleinen valvontavelvoite säilytyspalvelun tarjoajille. Lisäksi ehdotetun 55 f:n sisältämä uusi nimenomainen viittaus teosten lailliseen käyttöön palvelussa tasapainottaa kokonaisuutta käyttäjien oikeuksien ja tekijänoikeuksien välillä. Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että hallituksen muutettu esitys huomioi tältä osin sananvapauden ja toteuttaa kansallisen lainsäädännön ristiriidattomuutta EU-oikeuden kanssa.

<u>Lakiehdotuksen 25 h §</u>

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt erityisesti kannanottoa 25 h §:ään ja perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 58/2022 vp esitettyyn kysymykseen esitysten tasapainosta toisaalta sananvapauden ja muiden käyttäjien oikeuksien ja toisaalta tekijänoikeuksien ja direktiivien välillä samalla huomioon ottaen kansallinen liikkumavara.

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo sähköisen viestinnän palveluista annetun lain

227 §:n mukaisen siirtovelvollisuuden (ns. must carry säännös) noudattamista. Säännös velvoittaa verkkopalvelua kaapeliverkossa tarjoavan teleyrityksen siirtämään ilman korvausta Yleisradion julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot niihin liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen. Ohjelmistot niihin liittyvine lisäpalveluineen on tarjottava käyttäjille maksutta, muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa.

Liikenne- ja viestintävirasto kiinnittää huomiota oikeustilan epäselvyyteen alkuperäisen lähettämisen ja edelleen lähettämisen rajanvedon osalta. Epäselvyydet liittyvät etenkin kaapelioperaattoreiden suorittamaan televisio-ohjelmistojen jakeluun. Virasto pitää tärkeänä lakiehdotuksen 25 h §:ään sisältyvää teknologianeutraalisuuden periaatetta. Sananvapauden toteutumisen kannalta on olennaista, että kotitalouksilla on jatkossakin pääsy maksuttomaan ja kattavaan televisio-ohjelmistoon jakelutavasta riippumatta.

Liikenne- ja viestintävirasto katsoo, että edelleen lähettämisen määritelmää olisi hyvä tarkentaa oikeustilan selkiyttämiseksi lisäämällä siihen verkkolähetysdirektiivin 2 artiklan mukainen tarkempi määritelmä edelleen lähetykselle, jonka mukaisesti edelleen lähetyksestä on kyse silloin, kun lähetys suoritetaan muun osapuolen kuin lähettäjäyrityksen toimesta tai tämän valvonnassa ja vastuulla.

Petri Peutere

ylijohtajan sijainen, päällikkö

Päivi-Maria Virta

johtava asiantuntija

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 4.1.2023. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.